

แผนการนิเทศการดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอด (Pulmonary Tuberculosis)

หอผู้ป่วยแยกโรค อ.10/2 กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลสุรินทร์

1. ผู้นิเทศ
2. วันที่วางแผนนิเทศ
3. นิเทศเรื่อง : ดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอด
4. ผู้รับการนิเทศ : บุคลากรทางการพยาบาลอาคาร 10/2
5. นิเทศที่ หอผู้ป่วยแยกโรคอาคาร10/2 โรงพยาบาลสุรินทร์
6. วัน - เวลา นิเทศ ตามเอกสารแนบ
7. เหตุผลการนิเทศ

เหตุผลการนิเทศ

ความสำคัญ : วัณโรคคือโรคติดเชื้อที่เกิดจากการได้รับเชื้อแบคทีเรีย Mycobacterium tuberculosis

เชื้อวัณโรคสามารถแพร่กระจายได้ทางอากาศจากผู้ที่เป็นวัณโรคปอดและกล่องเสียง

การติดเชื้อเกิดขึ้นจากการหายใจเอาละอองฝอยที่มีเชื้อวัณโรคของผู้ป่วยซึ่งเกิดจากการไอหรือจาม พูดหรือร้องเพลง

การไอหรือจามหนึ่งครั้งสามารถสร้างละอองฝอยได้ถึงล้านละอองฝอย (สำนักวัณโรค กรมควบคุมโรค, 2556) ปี

2558 องค์การอนามัยโลกจัดให้ประเทศไทยเป็น 1 ใน 14 ประเทศ ที่มีปัญหาวัณโรครุนแรงระดับโลก

ทั้งวัณโรคทั่วไปวัณโรคและเอ็ดส์รวมถึงวัณโรคดื้อยาหลายขนานมีผู้เสียชีวิตด้วยวัณโรคกว่า 13,000 คน และ

มีอุบัติการณ์การเกิดโรคกว่า 117,000 ราย คาดประมาณจำนวนผู้ป่วยวัณโรครายใหม่ 120,000 รายต่อปี

ซึ่งในจำนวนดังกล่าวมีผู้ป่วยเสียชีวิต 12,000 ราย มีปัญหาวัณโรคดื้อยาหลายขนานคาดประมาณปีละ

2,200 ราย (สำนักวัณโรค กรมควบคุมโรค, 2560)

สถานพยาบาลเป็นสถานที่ซึ่งผู้ป่วยเข้ารับบริการสุขภาพจึงมีความเสี่ยงสูงในการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคไปสู่บุคคลอื่น

ๆ ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานใน

สถานพยาบาลผู้ป่วยอื่น ๆ และญาติที่เข้ารับบริการสุขภาพในเวลาเดียวกัน(สำนักวัณโรค กรมควบคุมโรค,

2561) การแพร่กระจายเชื้อวัณโรคในงานบริการผู้ป่วยในอาจมีผลทำให้บุคลากรสุขภาพและผู้รับบริการอื่น ๆ

มีโอกาสติดเชื้อวัณโรคปอด เสี่ยงในการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคปอด

การเรียนรู้เกี่ยวกับการแพร่กระจายเชื้อและความเสี่ยงของโรค

จะช่วยให้เข้าใจวิธีป้องกันการติดเชื้อชนิดนี้ได้เหมาะสม

อาคาร10 ชั้น 2 มีห้องแยกโรคสำหรับผู้ป่วยในที่ได้มาตรฐานการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อ

ลดการแพร่กระจายเชื้อวัณโรคแก่บุคลากรสุขภาพและผู้รับบริการ

แต่บุคลากรในหน่วยงานก็ยังมีคามจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจการพยาบาลผู้ป่วยวัณโรคปอด

ตั้งแต่การประเมินสภาพแรกรับ การรักษาพยาบาล และการป้องกันการแพร่กระจายเชื้อในผู้ป่วยวัณโรคปอด

แนวทางการนิเทศ

1. การสังเกตขั้นตอนการปฏิบัติการพยาบาล
2. ใช้เวทีระเบียน การสัมภาษณ์ กระตุ้นให้คิดวิเคราะห์ว่าการปฏิบัติงานมีความถูกต้อง ครบคลุม ร่วมกันสรุปประเด็นที่ปฏิบัติได้ถูกต้อง สะท้อนความคิดเห็นการดูแลตามมาตรฐาน

แผนการนิเทศ

กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลสุรินทร์

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรมที่ใช้การนิเทศ (HOW)	เหตุผลของการใช้กิจกรรมนี้ (Why)	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิด	การประเมินผล
<p>1. เสริมสร้างความมั่นใจของบุคลากรทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย</p> <p>2. เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลของบุคลากร</p>	<p>วัณโรคคือโรคติดเชื้อที่เกิดจากการได้รับเชื้อแบคทีเรีย (Mycobacterium tuberculosis) ซึ่งมีขนาดเล็กมากไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า เชื้อวัณโรคสามารถแพร่กระจายได้ทางอากาศจากผู้ป่วยที่เป็นวัณโรคปอดและกล่องเสียงการติดเชื้อเกิดขึ้นจากการหายใจเอาละอองฝอยที่มีเชื้อ วัณโรคของผู้ป่วยซึ่งเกิดจากการไอหรือจาม พุดหรือร้องเพลง การไอหรือจามหนึ่งครั้งสามารถสร้างละอองฝอยได้ถึงล้านละอองฝอยสามารถก่อให้เกิดโรคได้กับทุกอวัยวะทุกส่วนของร่างกายและสามารถทนอยู่ในอากาศและสิ่งแวดล้อมได้นาน ติดต่อกันโดยการหายใจ ไอ จาม หากร่างกายอ่อนแอ เชื้อก็จะกำเริบก่อให้เกิดโรคได้ มีอาการอ่อนเพลีย เบื่ออาหาร น้ำหนักลด มีไข้ต่ำๆ ตอนบ่าย หรือเย็น เหงื่อออกตอนกลางคืน มีอาการเจ็บหน้าอก ไอเรื้อรังเกิน 3 สัปดาห์ หรือ ไอมีเสมหะปนเลือด ในปัจจุบันวัณโรคสามารถ รักษาให้หายขาดได้ด้วยการกินยา แต่เนื่องจากเชื้อวัณโรคตายยากและดื้อยาอย่างง่าย ดังนั้นการรักษาต้องใช้ยาหลายขนานร่วมกัน และต้องกินยาติดต่อกันเป็นเวลานาน(อย่างน้อย 6 เดือน) การวินิจฉัย จากอาการ และอาการแสดง ย้อมเสมหะตรวจด้วยกล้องจุลทรรศน์ เอกซเรย์ปอด วิธีอื่นๆ เช่น การเพาะเชื้อ ทดสอบความไวของเชื้อ ตรวจชิ้นเนื้อ ซึ่งอาจทำเป็นเพียงบางรายแล้วแต่ดุลพินิจของแพทย์</p> <p>1.การประเมิน(Assessment)</p> <p>1.1การประเมินสภาพแรกรับ</p> <p>1)มีการประเมินเมื่อแรกรับซักประวัติ อาการไอเกินสองสัปดาห์ และมีอาการ 2 ข้อใน 8 ข้อ ต่อไปนี้ น้ำหนักลด อ่อนเพลีย ไข้ตอนเย็น เหงื่อออกตอนกลางคืน เจ็บหน้าอกหายใจเหนื่อยหอบ เบื่ออาหาร ไอเป็นเลือด/ ไอปนเลือด</p> <p>2)ประเมินลักษณะการหายใจ จังหวะหายใจ อัตราการหายใจประเมินอุณหภูมิร่างกาย สัญญาณชีพ SpO2</p> <p>3)ประเมินระดับความรู้สึกรู้ตัว</p>	<p>1. การมีส่วนร่วมสะท้อนความคิด เพื่อผลักดันให้เกิดความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น มีความคึกเคย ไว้วางใจ สร้างสัมพันธภาพที่ดี</p> <p>2. การแสดงความสามารถ การสอน เสนอแนะ นำไปสู่การยอมรับ พัฒนาไปสู่ความน่าเชื่อถือ ศรัทธาต่อผู้นิเทศ</p> <p>3. ทฤษฎีแรงจูงใจตามลำดับขั้นของ มาสโลว์ (Maslow) มนุษย์มีความต้องการ ความปรารถนาและได้รับสิ่งที่มีความหมายต่อตนเอง ความต้องการ การยกย่อง (esteem needs) หรือ ความภาคภูมิใจ ในตนเอง เป็นความต้องการ การได้รับการยกย่อง นับถือ และสถานะจากสังคม</p>	<p>1. การประเมินได้ถูกต้องตามมาตรฐานหน่วยงานกำหนด</p> <p>2. สามารถตอบมาตรฐานการดูแลผู้ป่วยตาม 7 Aspect of care ผู้ป่วยวัณโรคปอดได้ โดยเน้นเรื่อง specific clinical risk และการรายงาน เมื่อพบความเปลี่ยนแปลง อย่างทันท่วงที ความสนใจการมีปฏิสัมพันธ์ ได้ตอบการ ตอบคำถาม ความสนใจและรับฟังการ นิเทศอย่างตั้งใจ</p> <p>3. การเสนอแนะเพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน และถูกต้อง</p>	<p>- การประเมินภาวะ hypoxia ได้ถูกต้อง</p> <p>- สามารถตอบข้อมูลที่มีความ เกี่ยวข้องสัมพันธ์ กับอาการและอาการแสดง ที่จำเป็นต้องรายงานแพทย์ ทันที</p> <p>-สามารถบอก Specific clinical risk ที่สำคัญในแต่ละช่วงเวลา</p> <p>-มีการปฏิบัติการพยาบาล ครอบคลุมมาตรฐาน</p> <p>-มีการให้ข้อมูลการดูแลต่อเนื่อง</p> <p>-ผู้ป่วยและญาติได้รับการทำ Nursing round</p>

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรมที่ใช้การนิเทศ (HOW)	เหตุผลของการใช้กิจกรรมนี้ (Why)	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิด	การประเมินผล
	<p>4)การตรวจเสมหะหาเชื้อวัณโรค</p> <p>5)ประเมินภาพถ่ายรังสีทรวงอก</p> <p>6)มีการประเมินภาวะทุพโภชนาการของผู้ป่วยวัณโรคทุกราย(แบบประเมิน screening)</p> <p>1.2 การประเมินซ้ำ</p> <p>1)แบบประเมินแผลกดทับโดยใช้แบบประเมิน Braden Scale</p> <p>2)ประเมินลักษณะการหายใจ จังหวะหายใจ อัตราการหายใจ</p> <p>3)ประเมินอุณหภูมิร่างกาย สัญญาณชีพ</p> <p>4)ติดตามการประเมินภาพถ่ายรังสีทรวงอก</p> <p>2. การจัดการกับอาการรบกวน (Symptom distress management)มีการจัดการอาการรบกวนต่อไปนี้ คลื่นไส้ อาเจียน อ่อนเพลีย ไข้ตอนเย็น เหงื่อออกตอนกลางคืน เจ็บหน้าอก หายใจเหนื่อยหอบ เบื่ออาหาร ไอเป็นเลือด/ ไอปนเลือด</p> <p>3. การปฏิบัติการพยาบาลตามมาตรฐานเพื่อความปลอดภัย (Safety)</p> <p>1)ดูแลให้ปลอดภัยจากการแลกเปลี่ยนก๊าซในปอดลดลงเนื่องจากมีพยาธิสภาพการติดเชื้อที่ปอด</p> <p>2) ดูแลให้ผู้ป่วยไม่เกิดการแพร่กระจายเชื้อวัณโรค เนื่องจากอยู่ในระยะ Active TB</p> <p>3) ดูแลให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะไม่สมดุลของสารน้ำและเกลือแร่ในร่างกาย</p> <p>4) ดูแลให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากภาวะมีไข้</p> <p>5) ดูแลให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากแผลกดทับ</p> <p>6) ดูแลให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากการพลัดตกหกล้ม</p> <p>7) ดูแลให้ผู้ป่วยและญาติคลายความวิตกกังวลเกี่ยวกับอาการเจ็บป่วย</p> <p>8) ดูแลให้ผู้ป่วยปลอดภัยจากการเกิดอาการข้างเคียงจากการใช้ยารักษาวัณโรค</p> <p>9) ดูแลให้ผู้ป่วยและญาติมีความพร้อมในการดูแลตนเองหลังจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล</p>			

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรมที่ใช้การนิเทศ (HOW)	เหตุผลของการใช้กิจกรรมนี้ (Why)	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิด	การประเมินผล
	<p>4. การเฝ้าระวังความเสี่ยงเฉพาะโรค/ภาวะแทรกซ้อน (Prevention of complication): มีการเฝ้าระวังและป้องกันภาวะแทรกซ้อนทางคลินิกที่อาจเกิดขึ้น: Hypoxia เยื่อหุ้มสมองอักเสบ AKI , Hepatitis อาการปวดหลังและมีอาการอาการข้อต่ออักเสบบริเวณสะโพกและเข้า เกิดการแพร่กระจายเชื้อวัณโรค อาการข้างเคียงจากการใช้ยารักษา วัณโรคและภาวะแทรกซ้อนที่ป้องกันได้ ได้แก่ แผลกดทับ การพลัดตกหกล้ม</p> <p>5.การให้การดูแลต่อเนื่อง (Continuing of care) : การดูแลต่อเนื่อง ต้องมีการประเมินผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องตามข้อกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติ การพยาบาลของหน่วยงาน การทำ Nursing round การประสานกายภาพฟื้นฟูสภาพ การประสานงาน Long term care (กรณีไม่มีข้อจำกัด)</p> <ul style="list-style-type: none"> - แนะนำผู้ป่วยและญาติเรื่องการป้องกันการแพร่เชื้อวัณโรค ใส่หน้ากากอนามัย ใช้ผ้าเช็ดหน้าทุกครั้งไอหรือจาม ล้างมือให้สะอาดทุกครั้งสัมผัสสารคัดหลั่งของผู้ป่วย ไม่เที่ยวในสถานที่ที่มีผู้คนแออัด หลีกเลี่ยงการอยู่ในที่ สาธารณะ(รวมถึงรถโดยสารสาธารณะ) ผู้ป่วยควรจะนอน ในห้องที่มีอากาศถ่ายเท และนอนแยกห้องกับสมาชิกในครอบครัว การรับประทานอาหารควรแยกใช้ถ้วยชามและเสื้อผ้าควรแยกล้าง หรือแยกซักต่างหากและต้องนำไปตากแดดเพื่อฆ่าเชื้อโรค - การแนะนำให้ผู้ใช้ใกล้ชิด/เพื่อน/สมาชิกในครอบครัวที่มีอาการสงสัย วัณโรคไปตรวจวินิจฉัยวัณโรคที่สถานพยาบาลใกล้บ้าน - แนะนำผู้ป่วยหลังรับประทานยาไปแล้วหากมีอาการคลื่นไส้ อาเจียน หรือ ผื่นคัน เล็กน้อย ให้ติดตามผลข้างเคียงนี้ใกล้ชิดต่อไป ถ้ามีอาการเพิ่มมากขึ้น <p>ความอยากอาหารลดลงมีวิตกกังวลหรือหงุดหงิดมีไข้หรือมีอาการใช้ติดต่อกัน 3 วันขึ้น การมองเห็นเช่นเห็นภาพไม่ชัดหรือเห็นสีผิดปกติเป็นต้น ให้หยุดยาแล้วรีบไปพบแพทย์</p>			

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรมที่ใช้การนิเทศ (HOW)	เหตุผลของการใช้กิจกรรมนี้ (Why)	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิด	การประเมินผล
	<p>- แนะนำผู้ป่วยงดการดื่มสุราและหลีกเลี่ยงการใช้ยาอื่นที่ไม่จำเป็น เพื่อลดความเสี่ยงต่อการเกิดตับอักเสบจากยารักษาวัณโรคและผลข้างเคียงอื่น</p> <p>- แนะนำการกำจัดขยะติดเชื้อ เผาทำลายขยะที่สัมผัสสารคัดหลั่งคือน้ำมูก น้ำลาย เสมหะผู้ป่วย ทั้งขยะของผู้ป่วยในถึงขยะที่มีถุงรองรับและมีฝาปิดสนิท</p> <p>- แนะนำการรับประทานอาหารให้ครบ 5 หมู่ จัดอาหารที่ผู้ป่วยชอบ เพื่อกระตุ้นความอยากอาหาร เลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ อาหารที่เหมาะสมกับผู้ป่วยวัณโรค คือ อาหารที่มีพลังงานและโปรตีนสูง เนื่องจากผู้ป่วยอ่อนเพลีย เบื่ออาหาร น้ำหนักตัวลดลง</p> <p>- ประสานงานกับหน่วยงานสาธารณสุขใกล้บ้านผู้ป่วยเพื่อส่งผู้ป่วยไปรับบริการอย่างต่อเนื่องและส่งข้อมูลให้ผู้ประสานงานวัณโรคระดับจังหวัด</p> <p>6.การสนับสนุนให้ผู้ป่วยสามารถดูแลตนเองได้และครอบครัวมีส่วนร่วม (Empowerment) ผู้ป่วยและญาติได้รับการแนะนำ การดูแลต่อเนื่อง การทำ Nursing round</p> <p>1.มีการประเมินการรับรู้ ความเข้าใจ และความรู้ด้านสุขภาพแก่ผู้ป่วย และครอบครัวอย่างต่อเนื่อง ภาวะความเจ็บป่วย การดำเนินการของวัณโรคปอด รวมทั้งการป้องกันการเกิดเป็นซ้ำ ให้สุขศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตนขณะป่วยเป็นวัณโรค การป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ การดูแลสุขภาพ การชักชวนผู้สัมผัสโรคมาตรวจคัดกรองวัณโรค กำกับกับการกลืนยาผู้ป่วยโดยพี่เลี้ยง (Directly Observed Treatment: DOT) ให้กำลังใจผู้ป่วยและครอบครัวเพื่อสนับสนุนให้ผู้ป่วยกินยาอย่างต่อเนื่องร่วมทีมสหวิชาชีพในการเยี่ยมบ้านผู้ป่วย</p> <p>7.ความพึงพอใจแก่ผู้ป่วย/ผู้ใช้บริการ (Enhancement of Patient Satisfaction) : ความร่วมมือในการรักษาพยาบาล— ประเมินผลการตอบสนองต่อการให้ข้อมูลและเปิดโอกาสให้ครอบครัวผู้ป่วย ได้ระบายความรู้สึกและซักถาม เพื่อคลายความสงสัย</p> <p>- ขึ้นทะเบียนรักษา บันทึกข้อมูลและจัดทำรายงานกรณีหน่วยงานระดับโรงพยาบาลศูนย์</p>			

วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรมที่ใช้การนิเทศ (HOW)	เหตุผลของการใช้กิจกรรมนี้ (Why)	ตัวชี้วัด/พฤติกรรมที่ต้องก่อให้เกิด	การประเมินผล
	<p>- กรณีที่พบว่าผู้ป่วยมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม อารมณ์ จิตใจ ให้บันทึกข้อมูลประวัติการรักษา</p> <p>- ส่งผู้ป่วยวัณโรคและผู้ป่วยวัณโรคดื้อยาที่มีปัญหาด้านสังคม/เศรษฐกิจไปพบนักสังคมสงเคราะห์เพื่อประเมินสภาพปัญหาของผู้ป่วยต่อไป</p> <p>4.การให้ข้อมูลที่จำเป็น เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวขณะอยู่โรงพยาบาล การลงนามยินยอมรักษา แผนการรักษาของแพทย์และทีมสหสาขา และการผูกมัดผู้ป่วยในกรณีจำเป็น การเปิดเผยร่างกายผู้ป่วย หรือการนำข้อมูลของผู้ป่วยไปใช้ศึกษา เรียนรู้ วิจัยต่างๆ เป็นต้น</p> <p>5.ก่อนการปฏิบัติการพยาบาลทุกครั้งแก่ผู้ป่วย ต้องบอกผู้ป่วยหรือครอบครัว แม้ในภาวะที่ผู้ป่วยไม่รู้สึกรู้สีกตัวก็ตาม</p>			

การนิเทศรายบุคคลการดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอด (Pulmonary Tuberculosis) หอผู้ป่วยแยกโรคอาคาร 10/2 กลุ่มการพยาบาล โรงพยาบาลสุรินทร์

รายชื่อผู้รับการนิเทศ	การประเมินผล				
	อธิบายวัตถุประสงค์การนิเทศ	รายการปฏิบัติ			หมายเหตุ
1. เสริมสร้างความมั่นใจของบุคลากรทางการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วย 2. เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติการพยาบาลของบุคลากร	1. การประเมินผู้ป่วยต้องมีการประเมินเมื่อแรกรับเข้าและการประเมินต่อเนื่อง ต้องมี ประเมิน V/S, SpO ₂ , pressure sore ประเมินลักษณะการหายใจ จังหวะหายใจ อัตราการหายใจ				
	2. การจัดการกับอาการรบกวน (Symptom distress management) ประเมินคลื่นไส้อาเจียน อ่อนเพลียใช้ตอนเย็น เหงื่อออกตอนกลางคืน เจ็บหน้าอก หายใจเหนื่อยหอบ เบื่ออาหาร ไอเป็นเลือด/ ไอปนเลือด				
	3. การพยาบาลเพื่อป้องกันความเสี่ยง : การปฏิบัติเพื่อป้องกัน fall , pressure sore ,infection, foot drop , lung atelectasis, ข้อติด				
	4. การเฝ้าระวังความเสี่ยงเฉพาะโรค/ภาวะแทรกซ้อน (Prevention of complication) ที่สำคัญ Hypoxia เยื่อหุ้มสมอง ปวดหลัง ข้อติดแข็ง ข้อต่ออักเสบบริเวณสะโพกและเข่า AKI , Hepatitis เกิดการแพร่กระจายเชื้อวัณโรค อาการข้างเคียงจากการใช้ยารักษาวัณโรคเช่น คลื่นไส้ อาเจียน ผื่นคัน				
	5. การดูแลและป้องกันการแพร่กระจายเชื้อวัณโรค				
	6. การดูแลต่อเนื่อง การประสานกายภาพฟื้นฟูสภาพ (กรณีไม่มีข้อจำกัด) ประสาน Long term care (กรณีไม่มีข้อจำกัด) ประสานการส่งต่อรพช.				
	7. ผู้ป่วยและญาติได้รับการแนะนำ ได้รับข้อมูลแรกรับ และต่อเนื่อง การได้รับทราบความก้าวหน้าโรคจากแพทย์ และการได้รับการทำ Nursing round				

สรุปผลการนิเทศ : การดูแลผู้ป่วยวัณโรคปอด (Pulmonary Tuberculosis)

ผลการนิเทศ :

ผู้นิเทศ : ผู้รับการนิเทศ :